

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermis meisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinnelloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Strenge Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kaboaters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongens-harten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prairie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 223. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel.

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode.

A. HANS.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 298.

De Belegerde Stad

DE BELEGERDE STAD.

I.

— Die Italiaansche toovenaar blijft zeker weer den ganschen nacht op, zei bakker Temmerman, die in 1583 op de St. Jacobsmarkt te Antwerpen een druk beklanten winkel had.

't Was al over middernacht, maar Temmerman kon vooreerst nog niet naar bed. Hij moest allerlei pasteien en taarten bakken voor een voorname bruiloft.

— Is er nog licht bij den Italiaan? vroeg zijn vrouw, die in de 'keuken zat.

— Ja, hoor... Wat zou die geheimzinnige vent toch altijd uitvoeren?

— Men zegt, dat hij de kunst zoekt om goud te maken.

— Dat hij werkt voor zijn brood net als ieder fatsoenlijk mensch. Hij zit daar zeker met allerlei fleschjes vol wonderlijk goedje boven vuurpotten. Ik ben maar bang, dat heel zijn hok nog eens in de lucht vliegt en dan krijgen wij ook

van de brokken mee. Ge weet nog, dat we eens een knal hoorden en zijn ruiten aan stukken sprongen.

— Of ik het nog weet! hernam vrouw Temmerman. Ik schrok geweldig.

— Och, er zitten allerlei vreemdelingen in de stad. Dat is zoo in een handelsplaats. Maar den meesten hekel heb ik aan de Franschen, die hier nu zoo baas spelen.

— Ze zijn toch gekomen om ons te helpen tegen de Spanjaarden, merkte vrouw Temmerman op.

— Ja, zeker... Maar er loopen zulke rare geruchten over hun baas, den hertog van Anjou. Hij krypt zijn hals als een duif van hoogmoed. En men beweert, dat hij gaarne geheel meester zou zijn in Brabant en Vlaanderen en misschien nog wel verder ook.

— Maar de menschen praten zoo veel.

Temmerman dronk een kroes bier en rustte even uit. Zijn knecht Flip was in de werkplaats. 't Waren zorgelijke tijden.

De bewoners der Noord- en Zuid-Nederlandsche gewesten waren opgestaan tegen den Spaanschen koning, die ook hier regeerde. En onze overheden hadden hulp gevraagd aan den Franschen koning, die zijn broer, den hertog van Anjou, met een legerbende zond.

Anjou vertoefde te Antwerpen. En velen in deze stad vreesden, dat ze met hem een sluwen vos in huis hadden gehaald. Men verdacht Anjou er van zelf een vorst te willen worden, al was het dan niet over een groot land als zijn broer. Aan zulk een helper zou men dan niet veel hebben.

Bakker Temmerman bleef niet lang in de keuken. Er zat een schat van pasteien en taarten in den oven...

— Vrouw, leg u te bed... ge hebt uw rust noodig, zei de bakker.

— Hoe lang hebt ge nog werk?

— O, een paar uur... Maar ik kan er tegen. Gij ziet wat bleek...

— Ja, ik ga slapen. Ge hebt niets meer noodig?

— Neen... ik zal een kroes bier mee nemen naar de bakkerij...

Flip, de knecht, lette daar op den oven. Hij was een jongen van zestien jaar en kwam van den polder. Daar hij hinkte, kon hij geen boerenwerk verrichten. Hij wilde toen bakker worden, en kwam bij Temmerman in de leer. Deze was zeer over hem tevreden.

— Flip, drink eens, jongen, want hier wordt de keel droog, zei de baas.

Door een raam van de bakkerij zag men over

den hof de achterzijde van huizen eener andere straat. En vóór een venster was nog licht. Daar woonde de Italiaan, over wien Temmerman tot zijn vrouw gesproken had. Hij verbleef daar sedert eenige maanden, in een bouwvallig huisje en kwam alleen op straat om haastig zijn levensmiddelen te koopen.

— Die Italiaansche goochelaar blijft maar op, zei Temmerman.

— Ja, baas. Kee van hiernaast beweert, dat ze verleden nacht uilen hoorde schreeuwen.

— Kee hoort en ziet altijd meer dan een ander en, hoe minder ge naar haar luistert hoe beter, jongen.

Na een tijdje mochten de pasteien en taarten uit den oven gehaald worden en Temmerman was zeer tevreden. Het gebak was prachtig gelukt.

Alles werd zorgvuldig weg gezet. Baas en knecht hadden nog 't een en ander gereed te maken voor den volgenden morgen. Ze zouden maar een paar uur rust hebben.

— Taarten voor de bruiloft, doch onze klanten moeten ook hun broodje hebben, zei Temmerman.

Hij merkte, dat er voortdurend menschen voorbij gingen. En te Antwerpen ging men toen toch vroeg ter ruste. De bakker moest eens

loeren door een luik, dat op de St. Jacobsmarkt uitgaf.

— Franschen die nog op stap zijn, zei hij tot Flip. Wat hebben die kerels zoo laat te verichten? Ik vertrouw den boel niet. Anjou is gekomen ons ons te helpen, doch, als hij ons maar niet van den oever in de gracht helpt!

Eindelijk konden Temmerman en Flip zich ter ruste begeven. Een paar uur later echter waren ze weer aan den arbeid. In den voormiddag bracht Flip de pasteien en taarten weg; een jongen uit de buurt hielp hem.

't Was een drukke dag. Temmerman had nauwelijks den tijd om te noenmalen. Om een uur stond hij weer voor den oven. Flip was klanten aan 't bestellen. Maar eensklaps stormde hij de bakkerij binnen.

— O, baas, de Franschen! riep hij uit.

— Wat is er, jongen? Gaap zoo niet, maar spreek...

— De Franschen, die te Borgerhout waren, zijn door de Kipdorppoort binnen gevallen, en schieten in de huizen... Maar de burgers verweren zich...

Ook vrouw Temmerman kwam aangelooopen en riep:

— De Franschen, de Franschen! Zij verraden onze stad! Ze schieten en moorden.

De bakker mompelde een verwensching, greep een zware ovenschop, die trilde in zijn krachtige vuist. En in zijn bloot bovenlijf zoo als hij vóór den oven had gestaan, snelde hij de deur uit. 't Gevecht was in vollen gang.

— Daar, ellendige verrader! bulderde Temmerman, en de vervaarlijke ovenschop trof zoo geweldig een ruiter, dat deze dood van zijn paard rolde.

De bakker sprong nu zelf op het paard, nadat hij 't zwaard van den Franschman gegrepen had en roepende: «Slaat dood de verraders! Volgt mij, burgers!» rende hij voort.

Hij was als een aanvoerder geworden. Hij zwaai de zijn zwaard en iedere maal viel een vijand. 't Werd een vreeselijk tooneel.

— Moed, mannen! Leve Antwerpen! riep Temmerman boven alles uit.

Hij scheidde de eerste bende Franschen, schrik en verwarring in hun gelederen verspreidend. Naar alle zijden deelde hij hevige slagen uit. Hij kende geen vrees. En allen schenen bang voor hem. Hij was dan ook een verschrikkelijke verschijning, die halfnaakte man te paard, met zijn borst bespat door het bloed; en onop houdelijk riep hij:

— Wij overwinnen, burgers! Dood aan de verraders! Leve Antwerpen!

De burgers, aangewakkerd door hun stadsge-
noot, vochten als razenden, verontwaardigd
over de trouwelooze handelwijze.

De Franschen weken al. Zij bleken niet be-
stand tegen zulk een wakkere bevolking. Ze
hadden aan zulk een tegenstand niet gedacht.

Nog geen uur was verloopen en reeds waren
bijna 1.000 man van Anjou's leger gevallen.

In een wanordelijke vlucht trachtten de over-
levenden zich te redden. Overal stuitten zij op
burgers. Veel Franschen wierpen zich van de
wallen in de veste. Anderen probeerden de poort
te bereiken, maar zagen zich weerhouden door
liken, die tot tien voet hoogte opgestapeld la-
gen.

Ja, Anjou had verraad gepleegd. Hij was hier
gekomen in dienst van de regeering, en nu wilde
hij zelf heerscher zijn. Met zijn edellieden had
hij het plan beraamd, Antwerpen door zijn sol-
daten te bezetten. Hij had die krijgslieden uit
verschillende plaatsen te Borgerhout samen ge-
bracht.

Een Fransch edelman kwam door de poort ge-
reden. Hij drong zijn paard tegen den muur en
't leek of hij een ongeluk kreeg. De wacht wilde
hem helpen.

Dat schijnbaar ongeval was niets anders dan

een teeken, om den aanval te beginnen en de kreet: «Been gebroken!» door den edelman geuit, diende als sein tot een algemeen aanval.

In een oogwenk was de wacht overvallen en gedood.

Onder den kreet: «Gewonnen stad! Leve Anjou!» rende de ruiters, versterkt door ongeveer 3.000 musketiers, op het gegeven teeken, van buiten gegeven, de straten in.

Het plan was goed voorbereid. Een gedeelte der bende moest langs de St. Jacobsmarkt naar het stadhuis trekken, terwijl de overigen hun weg moesten nemen over de Meir, Beide afdeelingen zouden zich dan op de Groote Markt vereenigen... en de stad was gewonnen. De soldaten zouden mogen plunderen.

Maar Anjou had niet gerekend met de dapperheid der flinke Antwerpsche burgers!

In hun maaltijd gestoord, verschenen de goede lieden nieuwsgierig aan deuren en vensters, om naar de oorzaak van al dat rumoer te vernemen. Toen zij bemerkten, dat de Franschen naar alle zijden vuurden en winkels en magazijnen bestormden, begrepen zij wat er gebeurde. En ze dachten aan de Spaansche Furie, toen te Antwerpen gemoord, gebrand en geroofd werd.

Ieder vloog te wapen. De kettingen werden gespannen en de bruggen opgehaald.

— Tén strijde, ten strijde! klonk de kreet. De Franschen verraden ons!

Edellieden en burgers, soldaten, werklieden, niemand bleef achter. Wie geen geweer rijk was, greep hamer of bijl. Ieder wapen kon dienen.

Vrouwen en kinderen hielden zich niet schuil, maar van daken en uit vensters, wierpen zij steenen, pannen, potten, meubels zelfs, alles wat maar onder de hand viel, op de Franschen.

En we zagen hoe Temmerman de bende op de St. Jacobsmarkt bestookte.

Een van hun aanvoerders, graaf de Rochepot, trad woedend den vluchtenden in den weg.

— Ellendige lafaards! bulderde hij. Gij, soldaten, vlucht voor ongeoeffende burgers!

Hij sloeg eenige van zijn eigen mannen neer.

— Slaat dood, slaat dood! galmde weer een vervaarlijke stem; en daar was de bakker.

De Franschen herkenden den kreet van dien vreeselijken man te paard. Liever dan zijn heftige slagen te krijgen, wierpen zij zich in het water van de gracht.

De strijd liep ten einde. Bijna heel Anjou's leger was vernietigd. Edelen van hoogen rang,

kenbaar aan hun prachtige kleeren, lagen te midden der lijken van gewone soldaten.

In 't zicht der stad, doch ver genoeg van het gevaar, stond Anjou met eenige edellieden.

Niet alle Fransche edelen waren vleiers!

Enigen, die van den voorgenomen aanslag niet geweten hadden, verweten den hertog op heftige wijze zijn gemeenheid.

Anjou zag ginds op de muren menschen in de veste vallen.

— Victorie, victorie! De stad is aan ons! jubelde hij. Zie, onze soldaten werpen de burgers in de gracht. Zij hebben overwonnen.

Maar een der bijstanders riep:

— 't Is juist omgekeerd... de burgers werpen ons volk naar beneden. We lijden een schandelijke nederlaag!

— Neen, neen! riep Anjou.

Maar een vluchteling zei het hem, dat alles mislukt was.

Anjou sprong te paard en vluchtte.

Zoo eindigde deze aanslag op Antwerpen, die de Fransche Furie werd genoemd.

De Franschen hadden 1500 dooden, de burgers nog geen honderd.

Temmerman rustte van de vermoeienis uit.

Hij leek nu weer de vreedzame burger. Eenige kennissen zaten bij hem.

— Ieder heeft zijn best gedaan, zei de bakker. Mijn knecht hinkt, maar hij was ook op straat met een ovenhaak. En wat me plezier doet, is dat de Italiaan van hierachter zich ook duchtig voor onze stad weerde. Hij liet uit een buis telkens iets knallen, dat wel de kracht had van tien musketten. De kere! heeft toch hart voor Antwerpen.

— O, ge bedoelt Giannibelli, zei een burger.

— Hoe hij heet, weet ik niet, maar ik heb vriendschap voor hem.

Flip, de knecht, kwam binnen.

— Meester, men vraagt u op het stadhuis, zei hij.

— Waarschijnlijk wil de overheid u bedanken voor uw moedig gedrag, zei een buurman.

— Als het daarom te doen is, dan blijf ik zeker thuis. Zeg maar tot den stadsbode, dat ik geen dank noodig heb. Ik deed slechts mijn plicht. Wat rare streken zijn dat nu?

Flip had niet veel zin in 's meesters boodschap.

— Toe, knaap! zei Temmerman ongeduldig. Ik meen het, hoor! Ge staat daar op uw hielen te draaien, alsof ik u verteld had, dat de schelmachtige Anjou straks bij ons komt avondmalen.

Maar nu bemoeiden de anderen zich met het geval.

— Waar zijn uw zinnen, buurman? vroeg een brouwer. Weet ge dan niet, dat gij door zoo te handelen, de heeren beleedigt? Toe, ga spoedig naar hen toe; ge zijt toch niet verlegen. Dat hebt ge tegen de Franschen getoond. En ge verdient lof.

— Wat kalt gij daar al over lof? Dat is al wel voor heeren, die kunnen buigen. Ik zeg maar, de gansche bevolking heeft haar plicht gedaan, en ik zou wel geen eerlijke Antwerpenaar zijn, zoo ik achtergebleven ware.

— Maar ge zijt ons voorgegaan, hernam de brouwer. Ge moet naar 't stadhuis en als ge niet gaat, brengen wij er u heen!

— Nu, als 't niet anders kan, dan moet het maar, sprak de bakker grommend. Vrouw geef mijn beste wambuis. Al dat gemier van die heeren!

't Bakkersgilde was aan 't stadhuis en vond het een groote eer, dat hun makker plechtig op 't stadhuis ontvangen en er door de overheid bedankt werd voor zijn dapperheid. De raad van de stad kende hem levenslang een pensioen van 300 gulden toe.

— — — — —
Het bronzen monument van Geefs en Frans

Van Dyck op de Victorieplaats, herinnert ons aan de Fransche furie.

Op een zijtafereel zien wij den moedigen bakker aan 't werk.

II.

Eenige maanden waren voorbij gegaan. Flip, de knecht van Temmerman, was eenige dagen afwezig geweest, daar zijn vader in den polder ziek lag. Thans kwam hij terug.

— Wel, jongen, hoe is het met uw vader? vroeg vrouw Temmerman.

Flip barstte in snikken uit.

— Vader is van nacht overleden, antwoordde hij.

— Wat zegt ge?

Temmerman had de stem van zijn knecht gehoord en kwam vlug in de kamer.

— Flip vertelt me, dat zijn vader van nacht overleden is, sprak de vrouw.

— Ja, aan 'hevighe koortsen...

En Flip vertelde van de ziekte en het overlijden.

Temmerman en zijn vrouw luisterden meewarig toe.

— En nu zal ik moeten thuis blijven, baas, vervolgde Flip. Moeder zit daar alleen. Ze wil

niet naar de stad. We hebben ginder ons beetje land en een wei...

— Ja, jongen, uw moeder heeft u nodig, dat begrijp ik. En al spijt het mij, dat ge ons verlaat, toch is het uw plicht uw moeder bij te staan. Gij hebt mij trouw gediend en ge zult voor uw moeder een goede zoon zijn. Maar hoe kunt ge ginder uw kost verdienen?

— Ik zal bakken en brood leveren aan de soldaten in de verschansingen en aan de schippers op de Schelde. We hebben een beetje land en twee geiten.

— O, ik hoor het al... 't zal best gaan. Ja, sla er u door...

Flip bleef nog eenige uren.

Toen hij zou vertrekken gaf de brave bakker hem een som geld.

— Daarmee kunt ge een werkplaatsje en een oven bouwen en een partijtje meel koopen, zei hij. Zoo stelt ge u in gang. Neen, neen, stribbel niet tegen... 't is mijn eerste jaar pensioen, dat ik toch eigenlijk niet verdiend heb, want met die Fransche furie deed ieder zijn plicht. We u zeer missen...

— Dat is waar, stemde de vrouw toe.

— Maar uw moeder heeft u nodig, hernam Temmerman. Wanneer wordt uw vader begraven?

— Overmorgen te Oorderen...

— Ik zal komen... en dan kom ik ook uw moeder bezoeken.

Zoo verliet Flip Antwerpen. Hij begaf zich door de Koepoort, zoo geheeten, omdat langs daar het vee uit de Noorderweiden binnen de stad kwam. 't Was voorjaar en de natuur herleefde. Als een groene zee van gras strekte zich daar uit, zoo ver men zien kon.

Flip had een langen tocht. Eindelijk kwam hij aan een hoefje bezijs Oorderen. Daar woonde de moeder, daar lag vader op zijn doodsbed.

De boodschap van Flip bracht moeder toch wat troost en ze was bakker Temmerman zeer dankbaar. Dat toonde ze ook, toen de brave man twee dagen later de begrafenis bijwoonde en daarna met de weduwe praatte. Er waren twee jongere kinderen. Die konden ook een handje toesteken op 't land en in den stal. Maar Flip was de groote steun. De bakker had moed en vertrouwen in de nederige woning gebracht.

Flip werd bakker en hij verdiende den kost. Maar een jaar later kwamen er nieuwe zorgen.

De Spaansche veldheer, de hertog van Parma, die de opgestane Nederlandsche gewesten moest onderwerpen, kwam Antwerpen belegeren. Hij sloot de stad in, om ze uit te hongeren. En om te beletten, dat schepen uit Zeeland levensmid-

delen zouden brengen over de Schelde, liet hij een schipbrug bouwen, van Calloo naar den anderen oever, bij den dijk Kauwenstein. Zoo kon er geen schip door en Spaansche soldaten hielden op de brug en de dijken de wacht.

Flip werd gedwongen voor de Spanjaarden te bakken. Ze leverden hem het meel, maar betaalden zijn arbeid slecht. En het was zorgelijk thuis.

Flip dacht veel aan Temmerman en zijn vrouw. Hoe zouden zij het stellen in de belegerde stad? Hij kon er niet heen. Antwerpen, aan alle zijden door soldaten omringd, leek wel een groote gevangenis.

Burgemeester Marnix van St. Aldegonde, had verzekerd, dat hij Antwerpen niet zou overgeven. En de burgers waren bereid hun stad tot het uiterste te verdedigen, om er de Spanjaarden buiten te houden.

Er kwam te Antwerpen weldra gebrek aan levensmiddelen.

III.

Vóór het open raam zat Elza Bory, de dochter van een koopman. Ginds verrees statig de Onze Lieve Vrouwetoren. En hij leek wel 't symbool van de fierheid der Antwerpsche burgers.

— De toren wijst Hemelwaarts, dacht Elza. Van boven moet de hulp komen. De nood is groot in de stad.

Dagelijks had ze levensmiddelen gebracht naar arme lieden. Maar ze kon het thans niet meer doen. Er was in het groote huis wel nog geen gebrek, doch geen voorraad meer om uit te delen.

Een ingesloten stad, dat was akelig. De handel had toch al veel geleden in de laatste jaren. Nu kon er geen schip meer vertrekken of aankomen.

En jonge man trad de kamer binnen.

— Zoo, Gerard, terug van uw post? vroeg Elza.

— Ja... Ik heb den heelen nacht dienst gehad op de wallen. Maar de Spanjaarden vallen niet aan. Zij hongeren ons uit. En tegen honger kunnen we niets doen. Ik ga nu wat rusten. Elza, wek mij, als meester Giannibelli komt.

— Verwacht gij hem? Komt hij weer eens uit zijn kluis?

— Ja, hij wil mij spreken. Giannibelli schijnt een middel bedacht te hebben om Parma's brug te vernielen. En hij zou wenschen, dat ik er met den burgemeester over spreek.

— Maar zou hij dat kunnen?

— Hij is een bekwaam werktuigkundige. Ik

heb al veel van hem geleerd. En als hij iets belooft, is het niet lichtvaardig.

— O, als de Schelde weer open kwam, zouden de Zeeuwsche schepen ons levensmiddelen brengen, zei Elza.

— Had men de dijken doorgestoken, het ware al water van Bergen op Zoom tot hier, over de weiden. En dan konden platte schepen ons bereiken, zooals het te Leiden, in Holland gebeurde, toen die stad belegerd werd. Ik hoop nu op het middel van Giannibelli.

Gerard legde zich ter ruste. Broeder en zuster hadden geen moeder meer. Hun vader was meest op zijn kantoor, al werden er geen zaken meer gedaan.

Gerard en Elza moesten vooral aanspraak bij elkaar zoeken. De broer hield zich gaarne met werktuigkunde bezig. En zoo was hij in kennis geraakt met den Italiaan, die aan de achterzijde van Temmerman's bakkerij woonde.

Hij verwachtte dezen dus op bezoek. Pas na den middag kwam Giannibelli. Lang praatte hij met Gerard.

Toen hij heen was, zei Gerard tot Elza:

— Ja, Giannibelli kan de brug vernielen. Ik ga dadelijk vragen om den burgemeester te spreken.

En hij deelde een en ander mee over het plan van den Italiaan.

IV.

— Ja jongen, ik vrees dat ik weldra den oven zal moeten sluiten, zei bakker Pieter Temmerman tot zijn nieuwen knecht, toen beiden brood aan 't kneden waren. Tegen den honger is het kwaad vechten, hoor! Is er eenmaal hongersnood, dan volgt er spoedig verdeeldheid en, vooral bij een beleg, moet er eensgezindheid zijn. Had men naar wijzen raad willen luisteren en de dijken doorgestoken, dan zaten we nu niet als ratten in een val. Dan was er water over het Noorderland en konden de schepen toch komen. Maar neen, dat mocht, dat kon niet. 't Beenhouwersgilde kwam er tegen op; 't vee liep in de weiden en zou verdrinken. Dus niet aan de dijken komen! En nu is de stad te weinig voorzien van het noodige. 85.000 menschen kunnen wat op! Honger is een scherp kwaad, scherper dan dat der Spanjaarden.

— 't Is te hopen dat de Zeeuwen er in mogen gelukken, den dijk door te steken. Dan komt er toch water over het land.

— De Zeeuwen zijn van goeden wil, maar in dit geval is willen niet altijd kunnen. Doch men

praat op straat dat de Italiaan, de brug zou kunnen verbreken.

— O, die hier achter woont? Men zegt dat hij met de zwarte kunst omgaat, baas.

— De Italiaan zit tot in den nacht te prutsen aan bokalen en potten. En hij teekent en meet. Als hij Antwerpen kan helpen, doet hij het. Hij toonde het bij de Fransche furie. Nu, we zullen zien, zooals de blinde zei.

In zijn achterkamer zat de Italiaan, geen toovenaar, maar een knap werktuigkundige.

Giannibelli heette hij.

Hij zat bij stapels registers en boeken, allerlei glazen, flesschen, potten, bekers, bokalen en werktuigen. Ingespannen hield de ingenieur zich met berekeningen bezig. Nu en dan liet hij het hoofd peinzend rusten en mompelde:

— De uitkomst is juist. Mijn plan moet gelukken!

Plotseling werd er kort, maar krachtig op de deur geklopt. En een jonkman van ongeveer vijf en twintig jaar trad binnen.

— Ha, Bory, gij zijt het. sprak Giannibelli.

— Ja, heer. De burgemeester liet me lang wachten, alvorens mij te ontvangen en hield mij dan nog geruimen tijd bezig, antwoordde de bezoeker, ook in 't Italiaansch.

— Zal men eindelijk mijn diensten aanvaarden? vroeg Giannibelli.

— De burgemeester heeft mij nog geen bepaald antwoord gegeven. Ik geloof dat de overheid weinig vertrouwen in uw plannen stelt.

— Altijd die eeuwige slenter, die langdurige onderhandelingen! Als iemand met iets vreemds, iets nieuws voor den dag komt, denkt de overheid, zoowel als het volk, dat de uitvinder met den duivel in betrekking staat. Ze denken dat ik toover, en gij weet, hoe alles op berekeningen steunt.

— Maar ik heb u niet gezegd, dat de onderhandelingen afgebroken zijn. Integendeel, burgemeester Marnix wenscht u morgen te elf uur te spreken. Hij is zeer vriendelijk, zei Bory.

— Hij mag dat ook zijn! Ik kom hem geen gunst verzoeken, doch een weldaad aanbieden. Ik kan de stad redden. Toen ik om mijn proefnemingen in Italië voor een toovenaar werd gehouden en moest vluchten, kwam ik naar Antwerpen en hier leefde ik rustig. Ik zou Antwerpen in zijn nood willen helpen. Ge zijt nu al drie-maal bij de heeren geweest, en nog slenteren ze.

Giannibelli had een plan ontworpen om Parma's kunstige brug te vernielen. De werktuigkundige was zeker van de uitvoerbaarheid zijner

plannen, maar ontmoette wantrouwen bij de overheid.

Al moest zulk een onverwacht aanbod van den zonderlingen vreemdeling eenigszins achterdocht inboezemen, toch was de regeering der stad te laks.

Het was het plan van den Italiaan de brug door vuurschepen te doen springen. Daartoe wilde hij eenige vaartuigen vullen met buskruit, steenen, ijzerblokken en andere stoffen. Het kruit moest ontvlammen op het juiste oogeblik, als de schepen de brug waren genaderd. Die tijd werd door kunstig uitgedachte uurwerken geregeld. Bij de ontploffing zouden de steenen en ijzerbrokken de brug verwoesten.

Op de vaartuigen wenschte Giannibelli hout te stapelen, om ze het uitzicht te geven van gewone branders en aldus den vijand te misleiden.

Na lang beraad besloot de overheid den vreemdeling gelegenheid te verschaffen, zijn ontwerp uit te voeren. Zij stelde twee schepen: «De Hoop» en «De Fortuin» tot zijn beschikking. Twee en dertig kleinere vaartuigen met terpen-tijnolie en hout gevuld, moesten «De Fortuin» en «De Hoop» vooraf gaan, om de vlotten bij de brug uit den weg te ruimen.

Admiraal Jacobszoon kreeg bevel uit te varen en onmiddellijk na de ontploffing aan de Zeeu-

wen op de Beneden Schelde te seinen, dat de doortocht vrij was, om in de belegerde stad de vurig verlangde levensmiddelen aan te voeren.

V.

Flip kwam uit zijn huis. 't Was avond.. Wat was dat ginder voor een helle klaarte?

De verlichte schepen zakten met het tij de Schelde af.

— Branders, dacht Flip.

Uit Antwerpen liet men wel meer brandende schepen naar de brug vlotten, in de hoop, dat ze het houtwerk zouden aansteken. Maar de Spanjaarden wisten ze dan te verwijderen.

De soldaten zagen ook de vlamme de schepen den stroom afvaren. Nieuwsgierig begaven zij zich op de brug.

— Daar komen weer eenige van die verlichte scheepjes! riep er een. O, die dwaze Antwerpenaren! Meenen zij waarlijk zoo onze brug te vernielen? Wel, zoo'n verlichting op het water is wel vroolijk.

— Zie, een der schepen stoot tegen den wal, sprak een ander. Het spat uiteen! Welk schoon vuurwerk!

Inderdaad was «De Fortuin» uit haar koers geraakt en tegen den linkeroever gedreven, waar

het schip ontplofte, zonder schade aan te richten. De branders doofden langzaam uit, doch « De Hoop » stevende recht op de brug aan.

Parma, van zijn page vergezeld, verliet zijn tent en kwam ook kijken. Wat deed dat vreemde vaartuig hier?

Ook hij beseftte het dreigend gevaar niet, maar meende dat de Antwerpenaars slechts eenvoudige branders hadden afgezonden. Doch eensklaps klonk een geweldige ontploffing. De grond beefde, het water der rivier overstromde den dijk, zware steenen vlogen in de lucht.

Parma en de soldaten, die zich op den oever bevonden, vielen op den grond.

Flip ook ontstelde.

Een groot gedeelte van de brug met 500 Spanjaarden, die er zich tijdens de ontploffing op bevonden, was verdwenen. Talrijke soldaten lagen zwaar gekwetst of dood op den dijk.

De Italiaan had niet te veel beloofd. Had men hem maar meer schepen gegeven. Jacobszoon had nu moeten handelen.

Zelf bevreesd door de schrikkelijke ontploffing, keerde de admiraal lafhartig terug. Hij gaf geen seinen aan de Zeeuwen. Hij vaarde wat heen en weer, doch onderzocht den toestand der brug niet.

Temmerman stond met burgers op de kaai te

Antwerpen. Men hoorde den slag. En het water spatte zelfs hier over den oever. Maar er volgden geen seinen. Men wachtte te vergeefs.

Men wist dus te Antwerpen niets. Het volk echter riep luide, dat alles mislukt was.

Maar na drie dagen hoorde men van een stoutmoedigen bode, hoe er 800 Spanjaarden dood bleven; waaronder verscheidene officieren van hoogen rang.

Maar Parma, tot zijn groote vreugde, merkende, dat er geen aanval gedaan werd, noch van den kant der Zeeuwen, noch van dien der stad, liet onmiddellijk de schade herstellen.

— 't Is om radeloos te worden, zei Temmerman. Onze admiraal heeft laf Koppen Loppen gespeeld. Hij is gaan loopen. Ha, neen, de Italiaan is geen dwaas, geen avonturier. Hij heeft bewezen dat hij niet te veel beloofde.

De overheid verzocht Giannibelli andere schepen te vervaardigen, om de poging te hernieuwen. Maar Parma was op zijn hoede.

Hij liet kleine booten kruisen, om de verraderlijke vaartuigen van zijn brug te houden. De Spaansche landvoogd wist nu, dat hij met geduchte vijanden te doen had.

En de nood steeg in de stad. Men bezat nog graan voor vijf weken!

Er bleef maar een weg meer over. Den dijk

Kauwenstein bemachtigen, hem doorsteken en zoo het water over het land brengen.

VI.

Twee honderd schepen lagen op de Schelde, onder bevel van Hohenlo; Justinus van Nassau en Marnix van St-Aldegonde.

Vier branders moesten den vijand verrassen en schrik aanjagen; intusschen konden de Antwerpenaars op den dijk landen. Op de benedenrivier wachtte de Zeeuwsche vloot, die gelijktijdig een aanval wagen moest. Zoo van beide zijden bestookt, hoopte men, dat de Spanjaarden wijken zouden.

Om half twee 's nachts zagen de Spaansche wachten op de brug en den Kauwenstein vier verlichte vaartuigen de Schelde afkomen. Nu voelden zij geen lust tot spotten; de uitwerking van Giannibelli's schepen lag hun nog versch in 't geheugen en zij wachtten die « duivelsvaartuigen » angstig af.

De branders botsten hevig tegen 't paalwerk, waar zij uitdoofden, zonder de minste schade te veroorzaken. Maar het doel werd bereikt. Hevig verschrikt vloden de Spanjaarden achter hun verschansingen, vreezende weer onthaald te worden op een regen van steenen en ijzerbrok-

ken. Intusschen landden de Zeeuwen en Antwerpenaren. In allerijl wierpen zij verschansingen op, terwijl een menigte arbeiders den dijk begonnen door te graven.

Drie duizend vaderlanders waren gekomen om den dijk door te steken en Antwerpen in gemeenschap te stellen met de zee, van waar hulp komen moest.

De Spanjaarden vielen hun aan.

En onderwijl groeven de arbeiders dapper voort aan den dijk. Flip, die daar dicht bij woonde, hielp ook mee.

Eensklaps steeg een machtig gejuich op. De dijk was doorgestoken. Het water stroomde krachtig door de opening. En met machteloze woede moesten de Spanjaarden het aanzien, dat een Zeeuwsch schip met levensmiddelen door de bres voer en koers zette naar Antwerpen.

De dijk was genomen; hij moest behouden blijven.

Maar het tooneel veranderde.

Parma trok met zijn troepen van het Westen; de soldaten, die in Stabroek gelegen hadden, naderden van het Oosten, en beide afdeelingen richtten zich naar het midden van den dijk, waar Antwerpen hunne stellingen hadden.

Op een smalle strook gronds, nauwelijks zes

schreden breed, kampten meer dan 5.000 man op leven en dood.

Vele burgers hadden de gelofte afgelegd om den dijk te vernielen en Antwerpen te yerlossen, of... te sterven. En nimmer werd er hardnekkiger gevochten dan op dezen morzel gronds, drassig door 't water en glibberig van bloéd!

Kapitein Héraugière had 200 man ten strijde gevoerd. Daar stond hij nog omringd van slechts dertien makkers;

Eilaas! de ebbe viel in. Het afloopende water voerde de Zeeuwsche vaartuigen mee. 't Liep op 't eind!

Een wilde jacht ontstond op den dijk. De Antwerpenaren werden door sabelhouwen of lanssteken afgemaakt, of in 't water gedreven, waar zij in den modder verstikten en jammerlijk verdronken.

Met het zwaard in den mond zwommen de Spanjaarden de vluchtelingen achterna, die op de schepen een wijkplaats wilden zoeken.

Acht uren had het gevecht geduurd.

Flip had bakker Temmerman gewond in het water zien vallen en hem in een boot kunnen trekken. Hij redde nog eenige mannen. En geholpen door een paar burgers, roeide hij heen over het overstroomde land tot aan een dijk. Op een kar bracht men de gewonden naar de stad. 't Zeeuwsche schip was daar aangekomen en de klokken luidden. Men wilde feest vieren. Doch de waarheid raakte nu bekend. De strijd was mislukt en Antwerpen werd niet bevrijd.

Bakker Temmerman dankte innig Flip, toen hij veilig te bed lag, liefderijk verpleegd door zijn vrouw. Een heelmeeester verzorgde zijn wonde, door een sabelslag in den arm toegebracht.

Flip zat nu ook in de belegerde stad, waar zoo veel rouw was om de gesneuvelde burgers. Hij kon niet meer weg.

Temmerman genas. De bakkerij was verlaten. Men had geen meel meer om te bakken. De nood steeg in de belegerde stad. Vrouwen kwamen voor het stadhuis, staken hun kinderen omhoog en riepen:

— Brood! Geef ons brood!

Er was ook een partij die van geen overgave wilde weten.

Temmerman zette eveneens tot volhouden aan. Maar Parma sloot Antwerpen nog nauwer in.

De burgemeester maande de bevolking tot kalmte aan. Men hoopte op hulp van Engeland. Die hulp kwam niet.

Parma deed voorstellen tot overgave. De Antwerpsche overheid wilde nog volhouden. Een oproerige menigte stormde de zaal binnen en schreeuwde om brood. Er heerschte meer en meer verdeeldheid.

En Antwerpen moest zich overgeven. Dien dag weende Temmerman.

De Spanjaarden trokken binnen.

Flip verliet de stad. Hij vond zijn moeder op het hoefje. De goede vrouw had al dien tijd gedacht, dat haar zoon gevallen was in het gevecht op den Kauwenstein. Met welk een vreugde zag ze Flip terug en hoe vurig dankte ze God voor zijn behoud.

De Spanjaarden waren weer meester te Antwerpen. Maar de oorlog met andere Nederlandsche gewesten duurde voort.

Arm Antwerpen! Van wereldstad daalde het tot een doodsche plaats af. De voorname kooplieden verhuisden en met den handel verdween

ook de rijkdom en welvaart. Weldra boden de straten een ellendigen aanblik. Ledige pakhuizen, ledige kantoren, ledige woonhuizen... Parma gaf geld toe aan hen, die deze gebouwen wilden betrekken.

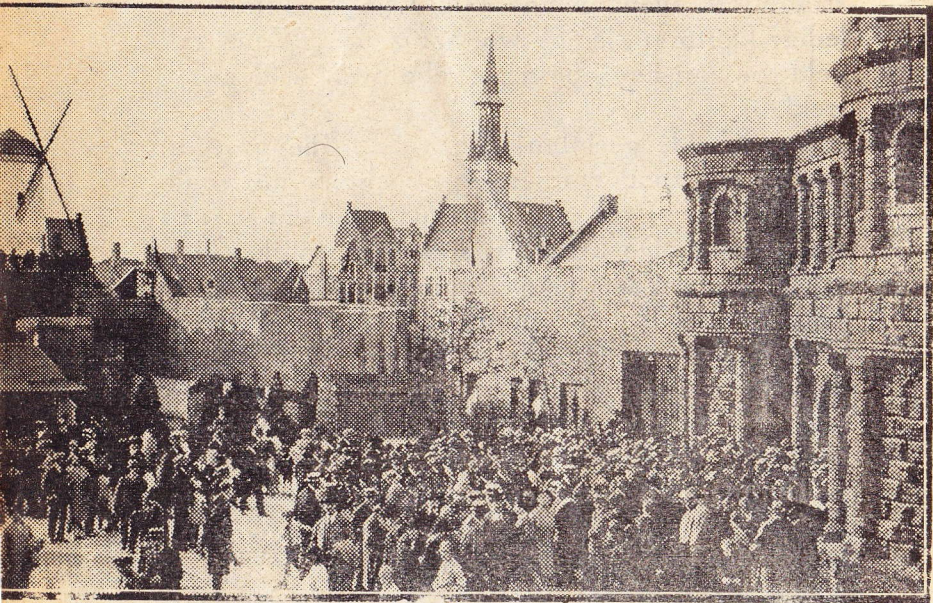
De Schelde gesloten! En velen, die vroeger goed hun brood verdienden, zochten nu rond vuilnishooopen om afgeknaagde beenen en anderen afval. De armoede was afgrijselijk. Het grootste deel der bevolking week naar Noord-Nederland, ook de koopman Bory met Elza en Gerard gingen heen. Ze vestigden zich te Leiden. Daar was nu een hoogeschool. En Gerard kon er zijn vak der werktuigkundige beoefenen. Van den Italiaan hoorde men niet meer.

Temmerman kon niet besluiten Antwerpen te verlaten. Maar zijn vroolijkheid was geweken. Hij voelde zich niet vrij meer.

Flip bleef in den polder. Nu en dan bezocht hij zijn ouden meester.

Meer dan twee eeuwen bleef Antwerpen een stille, doodsche plaats. Burgemeester Marnix van St-Aldegonde vestigde zich later op zijn kasteel te Souburg, tusschen Vlissingen en Middelburg, in Zeeland. Op zijn graf aldaar staat een gedenkteeken, door Antwerpenaren opgericht. Het kasteel zelf is verdwenen.

DE OUDE STAD.

In Oud-België.

Op de tentoonstelling van 1930, te Antwerpen heeft men een oude stad nageemaakt. Ge kunt u daar een denkbeeld vormen van 't uitzicht onzer plaatsen in vroegere tijden, met hun gevels, straten, pleinen, taveernen, winkels, poorten, belfort, kapel, grachten.

Maar te Antwerpen zelf zijn er nog buurten, die sterk van dat verleden getuigen, evenals te Brugge, Gent, Mechelen en elders.